

Noam Chomsky: Trump's "Economic Boom" Is A Sham

Donald Trump ran a campaign — and won the 2016 presidential election — based on unorthodox tactics, whereby he used irrational provocation to defy traditional political norms and make a mockery of established beliefs on both domestic and international issues confronting the United

States. Amazingly enough, Trump has continued his instinctual political posturing even as president, dividing the nation and causing severe friction with the traditional allies of the U.S. Yet, his unorthodox tactics and irrational leadership style appear to remain a winning formula as [current polls indicate](#) that, unless something dramatic happens, Trump may very well be re-elected in 2020 by an even bigger margin.

How do we make sense of Trump's continuing popularity? Noam Chomsky, one of the most respected public intellectuals alive, shares his insights on Trump's actions in the exclusive *Truthout* interview that follows.

C.J. Polychroniou: Noam, I want to start by asking you to reflect on Trump's political posturing and leadership style and explain to us how this apparently "irrational" president continues to enjoy unquestionable support among nearly half of all voters and has managed to turn the GOP into his own fiefdom.

Noam Chomsky: Whatever one thinks of Trump, he is a highly skilled politician, with a good sense of how to gain popular approval, even virtual worship in some circles. His job approval just passed 50 percent for the first time, according to the [latest Zogby poll](#).

He certainly has taken control of the GOP, to quite a remarkable extent. He's been very successful with his two constituencies: the primary one, wealth and corporate power; and the voting base, relatively affluent fairly generally, including a large bloc of Christian evangelicals, rural whites, farmers, workers who have faith in his promises to bring back jobs, and a collection of others, some not too admirable.

It's clear why the primary constituency is mostly delighted. Corporate profits are booming. Wealth continues to be concentrated in very few hands. Trump's administration is lavishing them with gifts, including the tax bill, the main legislative achievement, across-the-board deregulation, and rapidly increasing fossil fuel production. He and McConnell — in many ways the evil genius of the administration — are packing the judiciary with reactionaries, guaranteeing the interests of the corporate sector and private wealth even after these “glory days” are past. They don't like his trade wars, which are causing disruption of global supply chains, but so far at least that's outweighed by his dedicated service to their welfare.

To keep the rest in line is sometimes easy, among them the Christian right, white supremacists, ultranationalists and xenophobes, and those in terror of “hordes” of immigrants. It is easy to throw them occasional chunks of red meat. But sometimes maintaining their allegiance takes the kind of demagoguery at which he is expert. Thus many who are understandably aggrieved by the economic policies of the neoliberal years still seem to feel that he's the one person standing up for them by shaking his fist at those they blame for taking away their jobs: immigrants and “the scheming Chinese,” primarily.

Numerous press reports reveal how the scam works. Thus, in *The New York Times*, Patricia Cohen investigates the attitude of owners of large farms to Trump's trade wars, which sharply cut their exports to China and cause severe financial hardships. In general, she finds, they continue to support the president. “I get why he's doing it,” [her major informant says](#): “America has been bullied” by China. And if the trade war persists through the 2020 election, “I would be OK with that.” He's sure that Trump will do everything possible to help. Furthermore, “It makes me feel really good to hear Trump say farmers are important to this country. That's what makes me want to stick with the president.”

Shaking a fist at the “Yellow Peril” and a little sweet talk carry the day, helped by \$16 billion to compensate for export losses.

The gift is largely paid by a new hidden tax on the general public. Tariffs are in effect a tax on consumers (contrary to Trump's pretenses about China paying for them). The New York Fed estimates the cost to consumers at \$1.6 billion annually, [a tax of \\$831](#) for the average American household. Hence Trump's tariffs tax the general public to maintain the loyalty of a prime constituency.

With regard to immigrants, while there may be some cases where they take jobs from U.S. citizens, in general that is not the case (and decent wages for all wouldn't exactly hurt). On the contrary, many studies indicate that immigrants improve the economy, and they commonly take jobs that U.S. citizens don't want.

The case of China is more interesting. It's quite true that huge numbers of jobs have fled to China, but who is responsible for that? China? Is China holding a gun to the heads of Apple, GM, IBM, GE ... and forcing them to ship jobs to China? One can't even say that it's the fault of the managers of the corporations. Their responsibility, in fact legal obligation, is to make profits for shareholders, and that purpose is served by shifting jobs to China, Mexico, Vietnam, Bangladesh....

Those who object to these practices should be demanding that such decisions should not be in the hands of management and the board of directors, but rather in the hands of those who actually do the work of the enterprise, as democratic principle might suggest. Perhaps along the lines of a 19th century writer whose initials are K.M. But somehow one doesn't see this interesting idea explored in mainstream commentary. Passing strange.

Trump is taking all credit for the current state of the economy, which includes a historically low rate of unemployment. First, exactly what sort of economic policies has Trump implemented since coming to office that can explain the present economic boom, and, second, how really sound is the current state of the economy?

To begin with, there is reason for caution about the low rate of unemployment. In the (very good) economics journal *Challenge*, relying on Bureau of Labor Statistics figures, economist John Komlos estimates that "the real unemployment rate in the fall of 2018 was closer to 7.4 percent of the labor force. Among those without a high school diploma, it was twice as high," reaching 28 percent unemployed among African Americans. The prime reason for the discrepancy in figures — all from the same government sources — is the significant decline in labor force participation. Many have dropped out of the labor force in their prime years. The high actual unemployment rate, Komlos plausibly suggests, is part of the reason why "there is so much despair in the society."

Gallup polls regularly measure stress, worry and anger. The U.S. ranks high by these measures, reaching new highs in 2018, by now even higher than during the great recession. In reported stress levels, the U.S. has "one of the highest rates

out of the 143 countries studied and it beat the global average (35 percent) by a full 20 percentage points.” The U.S. is [even above Venezuela](#) in its current distress.

The dire emotional state of Americans is illustrated dramatically by the “[deaths of despair](#)” (death by suicide, drugs and alcohol) documented by Anne Case and Angus Deaton among working-class whites; tellingly, those “who would have entered the market starting in the early 1980s,” when the neoliberal assault took off. The deaths of despair are estimated at 150,000 a year, contributing to the decline in life expectancy in the U.S. for the past two years, the first time since World War I and the 1918 flu pandemic — a phenomenon unprecedented in developed societies.

All of this is happening in the most powerful state in world history, with extraordinary advantages not approached anywhere. Worth contemplating.

“The alleged full employment,” Komlos writes, “is a statistical mirage designed to hide the real pain in the labor market,” exacerbated by wage stagnation for 40 years and actual decline: “Real median household incomes have been declining for every educational group since the turn of the twenty-first century,” for those without a college degree by 17 percent, continuing the stagnation or decline in real hourly wages since the ‘80s. Add to this Alan Greenspan’s “greater worker insecurity,” the foundation of his success in economic management as he boasted to Congress, and we get a more realistic picture than what is in the headlines, and an explanation for the general despair. Much the same is true throughout the regions afflicted by the neoliberal/austerity plague, though deaths of despair seem to be an American phenomenon.

The “economic boom” is a continuation of the slow recovery that began under Obama. The McConnell-Ryan Congress restricted a needed government stimulus during the Obama years, wailing about deficits, but as usual, when they took office it turned out that “Reagan taught us that deficits don’t matter” (Dick Cheney), when Republicans create them. Trump’s one legislative achievement, the tax giveaway to the rich and corporate sector, provided a stimulus to the economy (without the promised investment). A Brookings Institution study by Robert Barro and Jason Furman (conservative, liberal) [estimated](#) that the boost of Trump’s tax cut law to short-term GDP growth was 1.1 percent for the first quarter of 2019, accounting for the increase from the consensus expectation of 2

percent. The tax cut, of course, exploded the deficit, which can now provide a pretext for cutting social spending.

The continuing increase in employment has led to a slight increase in wages, with opportunities for those at the lower end of the income scale, but it doesn't come close to making up what has been lost during the period of stagnation from the early '80s.

Recent data indicates that the counties that voted for Donald Trump have experienced more job growth than the counties that voted for Hillary Clinton. What can explain this discrepancy?

There's a [good analysis in Bloomberg news](#). Jobs are growing slightly faster in Trump-supporting rural and exurban counties than in the urban mostly Clinton counties. At the same time, real wages declined slightly in Trump counties and increased slightly in Clinton counties, in both cases a decline from the Obama years. Their analysis, which doesn't include the effect of his recent trade wars, attributes the growth mainly to expansion of energy production, manufacturing (in part energy-related), and truck driving.

Trump's tariff wars against China are escalating, even though U.S. economic interests may suffer more than those of China. What is really behind Trump's trade wars with China and even with the EU, which the "tariff man" has called "a brutal trading partner"? Is it the vision of MAGA, or pure politics?

Both national economies will suffer, very likely the weaker party (China) more so. But as always, the framework of national conflict obscures a good deal. The estimated \$6 trillion cost of the "war on terror" re-declared by President Bush in 2001 (renewing Reagan's war on terror of 20 years earlier) is borne in varying ways among the population, and the same is true of the trade wars. One illustration has already been mentioned: higher taxes to keep Trump's constituency in line.

It's of considerable interest to explore the justification for the trade war, to inquire into just how "naïve America has been bullied by China." I've already discussed China's responsibility for job loss. Other complaints have to do with their unfair economic practices, such as targeting funds to specific industries — something we'd never dream of doing, and would not have stooped to in earlier years. That aside, why is this a complaint, rather than a cry of joy? Ultranationalist True Believers should be celebrating China's stupidity, which,

according to received free market doctrine should be harming their economy, hence contributing to U.S. economic power.

As an aside, it should be noted that U.S. economic power is in fact astonishing. In recent articles and an important forthcoming book titled *American Power Globalized: Rethinking National Power in the Age of Globalization*, international economist Sean Kenji Starrs argues persuasively that in the recent years of globalization, national accounts mean much less than they used to. A more realistic estimate of economic power is the share of global wealth owned by nationally based multinational corporations. For the U.S., that comes to the staggering figure of about half of world wealth, more than U.S. national economic power at its height after World War II. How this will be affected by Trump's wrecking ball, with its possibly complex effects on global supply chains, remains to be seen. Again, this colossal wealth, of course, does not devolve to the population.

Another charge is that China steals U.S. technology by forcing firms to hand over secrets as a condition on investment (already dealt with) and by violating World Trade Organization rules on intellectual property (TRIPS). Again, other questions arise, discussed particularly by [economist Dean Baker](#) for many years. Putting aside the legitimacy of these highly protectionist devices, which raise patent protection far beyond the historical norm, we can ask who gains and who loses if, say, China uses discoveries in U.S. research labs to produce cheaper drugs than the corporations that have gained the patents, or to develop a better alternative to the Windows operating system? American consumers gain, while Big Pharma's huge profits are somewhat reduced and Bill Gates might decline slightly in the ranks of richest men in the world.

More generally, one might ask, what right does the U.S. have to try to impede Chinese development, as generally assumed without argument? Or even to impose sanctions? That the Chinese state is harsh, brutal and oppressive is not in doubt. China's "re-education camps" for perhaps a million Uyghurs, which may well be the [largest mass incarceration of a racial or religious group since the Holocaust](#), is surely a major crime, meriting harsh condemnation. Is it a worse crime than the imprisonment of 2 million Palestinians in "the world's largest open-air prison" in Gaza, Israel's favorite punching bag, which is soon to become unlivable, international monitors estimate? Why then does the former merit U.S. sanctions, while the latter is lavishly funded by Washington?

A rhetorical question of course, but one worth raising nevertheless.

It seems that more and more Democrats may be warming up to the idea of an impeachment. Is this a good idea? My personal view is that such a course of action will only serve to increase Trump's popularity among his base, and maybe even beyond.

I agree. Charges of impeachment go to the Senate for trial. Trump's lock on the Republican majority should be enough to clear him of any charges. The effect will then be much like that of the Mueller investigation. He will claim to have been proven innocent of the charges, which he will depict as a malicious and underhanded effort by the Democrats and the Deep State to silence the Tribune of the People, behavior that may even be treasonous, as he is now intimating with regard to the Mueller investigation. His base will be energized, if not infuriated, by what these "traitors" are trying to do to their defender. It's a losing effort for the Democrats, I think, just as their laser-like focus on Mueller and "Russiagate" has proven to be — not a great surprise.

About the author

C.J. Polychroniou is a political economist/political scientist who has taught and worked in universities and research centers in Europe and the United States. His main research interests are in European economic integration, globalization, the political economy of the United States and the deconstruction of neoliberalism's politico-economic project. He is a regular contributor to *Truthout* as well as a member of *Truthout's* Public Intellectual Project. He has published several books and his articles have appeared in a variety of journals, magazines, newspapers and popular news websites. Many of his publications have been translated into several foreign languages, including Croatian, French, Greek, Italian, Portuguese, Spanish and Turkish. He is the author of [*Optimism Over Despair: Noam Chomsky On Capitalism, Empire, and Social Change*](#), an anthology of interviews with Chomsky originally published at *Truthout* and collected by Haymarket Books.

Horst Cloß ~ Rückkehr ans Elternhaus war eine sehr emotionale Sache

Foto's: Wochenblatt-Reporter.de

Wochenblatt- Reporter de. Nachfahren von Paula Bermann Erstmals in der Kreisstadt

Kusel. Ein weiterer Stolperstein erinnert am Haus Gartenstraße 8 daran, welches schreckliches Schicksal vielen jüdischen Mitbürgern während der Nazizeit widerfahren ist. Das Haus Gartenstraße 8 war das Geburtshaus der Eltern von Paula Bermann, die ihre Kindheit und Jugend in diesem Haus verbrachte, dann aber 1945 im Konzentrationslager Bergen-Belsen ums Leben kam.

Der Arbeitskreis „Frieden, Gerechtigkeit und Bewahrung der Schöpfung“ im protestantischen Dekanat Kusel hatte diese Veranstaltung unter Mitwirkung von Regine und Gerhard Berndt ins Leben gerufen.

Elf Angehörige aus der Familie von Paula Bermann, die in den Niederlanden wohnen, waren der Einladung zur gemeinsamen Verlegung eines Stolpersteines gefolgt.

Bereits am Abend zuvor las Roland Paul aus dem Tagebuch von Paula Bermann Passagen bei einer Veranstaltung im Katharina von Bora-Haus vor.

Der vielsagende Titel „Die entgleiste Welt“ weckte dabei viele Erinnerungen dieser schrecklichen Zeit.

Hauptakteure dieser Gedenk-Veranstaltung waren Schülerinnen und Schüler des

Siebenpfeiffer-Gymnasiums zusammen mit Ulrich Reh, Schulpfarrer am Gymnasium.

Die Neuntklässler umrahmten die Feier mit Musik und Textbeiträgen, in denen sie sich dem Thema „Zivilcourage“ widmeten. Stadtbürgermeisterin Ulrike Nagel drückte ihre Freude darüber aus, dass die Gäste der Stadt Kusel die Gelegenheit böten, gemeinsam das Andenken weiterzutragen.

Dr. Larissa Janzewitsch, Vorsitzende der jüdischen Kultusgemeinde aus Kaiserslautern, war besonders von der Anwesenheit sovieler junger Menschen beeindruckt, was für sie „ein gutes Zeichen für die Zukunft“ bedeute.

Eingangs hatte Linda Bouws, Enkelin von Paula Bermann, die Hoffnung ausgesprochen, dass damit die „Stimme der Großmutter“ in der Erinnerung bleibe.

Den Stolperstein als Abschluss der Feier setzte Lucy Barton, Ur-Ur-Enkelin von Paula Bermann, zu bereits vorhandenen vier Stolpersteinen von Angehörigen der Familie Bermann.

Link: <https://www.wochenblatt-reporter.de/rueckkehr-ans-elternhaus>

Joseph Roth ~ Die Flucht ohne Ende

Kapittel 1 ~ Vorwort

Im folgenden erzähle ich die Geschichte meines Freundes, Kameraden und Gesinnungsgenossen Franz Tunda.

Ich folge zum Teil seinen Aufzeichnungen, zum Teil seinen Erzählungen.

Ich habe nichts erfunden, nichts komponiert. Es handelt sich nicht mehr darum, zu »dichten«. Das wichtigste ist das Beobachtete.

Paris, im März 1927

Joseph Roth

Kapittel 2

Der Oberleutnant der österreichischen Armee Franz Tunda geriet im August des Jahres 1916 in russische Kriegsgefangenschaft. Er kam in ein Lager, einige Werst nordöstlich von Irkutsk. Es gelang ihm, mit Hilfe eines sibirischen Polen zu fliehen. Auf dem entfernten, einsamen und traurigen Gehöft des Polen, am Rande der Taiga, blieb der Offizier bis zum Frühling 1919.

Waldläufer kehrten bei dem Polen ein, Bärenjäger und Pelzhändler. Tunda hatte keine Verfolgung zu fürchten. Niemand kannte ihn. Er war der Sohn eines österreichischen Majors und einer polnischen Jüdin, in einer kleinen Stadt Galiziens, dem Garnisonsort seines Vaters, geboren. Er sprach polnisch, er hatte in einem galizischen Regiment gedient. Es fiel ihm leicht, sich für einen jüngeren Bruder des Polen auszugeben. Der Pole hieß Baranowicz. Tunda nannte sich ebenso.

Er bekam ein falsches Dokument auf den Namen Baranowicz, war nunmehr in Lodz geboren, im Jahre 1917 wegen eines unheilbaren und ansteckenden Augenleidens aus dem russischen Heer entlassen, von Beruf Pelzhändler, wohnhaft in Werchni Udinsk.

Der Pole zählte seine Worte wie Perlen, ein schwarzer Bart verpflichtete ihn zur Schweigsamkeit. Vor dreißig Jahren war er, ein Strafgefangener, nach Sibirien gekommen. Später blieb er freiwillig. Er wurde Mitarbeiter einer wissenschaftlichen Expedition zur Erforschung der Taiga, wanderte fünf Jahre durch die Wälder, heiratete dann eine Chinesin, ging zum Buddhismus über, blieb in einem chinesischen Dorf als Arzt und Kräuterkenner, bekam zwei Kinder, verlor beide und die Frau durch die Pest, ging wieder in die Wälder, lebte von Jagd und Pelzhandel, lernte die Spuren der Tiger im dichtesten Gras erkennen, die Vorzeichen des Sturms an dem furchtsamen Flug der Vögel, wußte Hagel- von Schnee- und Schnee- von Regenwolken zu unterscheiden, kannte die Gebräuche der Waldgänger, der Räuber und der harmlosen Wanderer, liebte seine zwei Hunde wie Brüder und verehrte die Schlangen und die Tiger. Er ging freiwillig in den Krieg, schien aber seinen Kameraden und den Offizieren schon in der Kaserne so unheimlich, daß sie ihn als einen Geisteskranken wieder in die Wälder entließen. Jedes Jahr, im März, kam er in die Stadt. Er tauschte Hörner, Felle, Geweihe gegen Munition, Tee, Tabak und Schnaps ein. Er nahm einige Zeitungen mit, um sich auf dem laufenden zu halten, glaubte aber weder den Nachrichten noch den Artikeln; selbst an den Inseraten zweifelte er. Seit Jahren ging er in ein bestimmtes Bordell, zu einer Rothaarigen, Jekaterina Pawlowna hieß sie. Wenn ein anderer bei dem Mädchen war, wartete Baranowicz, ein geduldiger Liebhaber. Das Mädchen wurde alt, es färbte seine silbernen Haare, verlor einen Zahn nach dem andern und sogar das falsche Gebiß. Jedes Jahr brauchte Baranowicz weniger zu warten, schließlich war er der einzige, der zu Jekaterina kam. Sie begann ihn zu lieben, das ganze Jahr brannte ihre Sehnsucht, die späte Sehnsucht einer späten Braut. Jedes Jahr wurde ihre Zärtlichkeit stärker, ihre Leidenschaft heißer, sie war eine Greisin, mit welchem Fleisch genoß sie die erste Liebe ihres Lebens. Baranowicz brachte ihr jedes Jahr die gleichen chinesischen Ketten und die kleinen Flöten, die er selbst schnitzte und auf denen er die Stimmen der Vögel nachahmte.

Weiter lesen: <https://gutenberg.spiegel.de/die-flucht-ohne-ende-8647/2>

Alemannia-Judaica ~ Die Synagoge in Kusel

Stefan Engel - *Esse percipi* - Die Plastik erinnert an den Betsaal der Jüdischen Kultusgemeinde in Kusel, der an dieser Stelle bis zum 10.11.1938 unbeschädigt stand und dann geschändet wurde.

Zur Geschichte der jüdischen Gemeinde

In Kusel bestand eine jüdische Gemeinde bis 1938/40. Ihre Entstehung geht in die Zeit des 18. Jahrhunderts zurück.

Bereits im Mittelalter gab es Juden in der Stadt, die von der Verfolgung in der Pestzeit 1348/49 betroffen waren.

Spätestens Mitte des 18. Jahrhunderts waren wieder einige Juden/jüdische Familien in der Stadt. Im jüdischen [Friedhof in Thallichtenberg](#) ist das Grab eines 1761 in Kusel gestorbenen Juden. 1776 gab es zwei jüdische Familien in der Stadt.

Im 19. Jahrhundert entwickelte sich die Zahl der jüdischen Einwohner wie folgt: 1827 13, 1848 30 jüdische Einwohner in sieben Familien, 1875 30, 1900 55 in 20 Familien von insgesamt 3.122 Einwohnern). Zur jüdischen Gemeinde gehörten 1854 auch die wenigen in Diedelkopf und Altenglan wohnenden jüdischen Personen.

An *Einrichtungen* bestanden eine Synagoge (s.u.), eine jüdische Schule und ein

rituelles Bad. Die Toten der Gemeinde wurden auf dem jüdischen [Friedhof in Thallichtenberg](#) beigesetzt. Zur Besorgung religiöser Aufgaben der Gemeinde war zeitweise ein Lehrer angestellt, der zugleich als Vorbeter und Schochet tätig war. Die Gemeinde gehörte zum Bezirksrabbinat in Kaiserslautern.

Um 1924, als zur Gemeinde etwa 65 Personen gehörten (2,2 % von insgesamt etwa 3.000 Einwohnern), waren die Gemeindevorsteher Max Weil und Alfons Oppenheimer. Die Stelle des Lehrers war damals gerade unbesetzt. 1932 waren die Gemeindevorsteher Max Weil (1. Vors. und Schriftführer), Ernst Bermann (2. Vors.) und Artur Steiner (3. Vors.). Damals waren die jüdischen Familien im Leben der Stadt völlig integriert. Eine Reihe von Einzelhandelsgeschäfte (darunter vier Textilgeschäfte) gehörte jüdischen Personen /Familien.

Zur jüdischen Gemeinde gehörten seit der Auflösung der dortigen Gemeinden auch die noch an den folgenden Orten lebenden jüdischen Personen: [Konken](#) (1924 19, 1932 7 Personen), [Ulmet](#) (1924 15, 1932 15) und [Eßweiler](#) (Anschluss seit 1906; 1924 11, 1932 7 Personen).

1933 wurden 66 jüdische Einwohner in der Stadt gezählt. In den folgenden Jahren sind die meisten von ihnen auf Grund der Folgen des wirtschaftlichen Boykotts, der zunehmenden Entrechtung und der Repressalien weggezogen beziehungsweise ausgewandert. 1938 waren noch 54 jüdische Personen in der Stadt. Beim *Novemberpogrom 1938* wurde die Inneneinrichtung des Betsaales zerstört; die jüdischen Geschäfte und Wohnhäuser wurden überfallen und demoliert. Jüdische Männer der Gemeinde wurden in das KZ Dachau verschleppt. Die Frauen und Kinder wurden in Richtung der französischen Grenze transportiert, um sie abzuschieben. Da jedoch Frankreich seine Grenze geschlossen hielt, wurden sie nach Mainz gebracht und dort auf freien Fuß gesetzt; nur einige von ihnen kehrten nach Kusel zurück. Die letzten verbliebenen jüdischen Einwohner wurden im *Oktober 1940* nach Gurs deportiert.

Von den in *Kusel* geborenen und/oder längere Zeit am Ort wohnhaften jüdischen Personen sind *in der NS-Zeit umgekommen* (Angaben nach den Listen von [Yad Vashem, Jerusalem](#) und den Angaben des "[Gedenkbuches - Opfer der Verfolgung der Juden unter der nationalsozialistischen Gewaltherrschaft in Deutschland 1933-1945](#)"): Clara Bermann geb. Maier (1895), Hildegard Bermann (1927), Adolf Borg (1890), Isidor Borg (1894), Sally Frank (1909), Emma Guthmann geb. Steiner (1878), Kurt Guthmann (1909), Simon Herz (1900), Werner Isaak (1931),

Jakob Löser (1874m vgl. Kennkarte unten), Jakob Löser (1878), Richard Löser (1903), Elise Mayer-Eppstein (1871), Hans Mayer (1913), Oskar Mayer (1883), Alfons Oppenheimer (1875), Gutella Oppenheimer geb. August (1869), Artur Anselm Maximilian Steiner (1877, vgl. Kennkarte unten), Robert Steiner (1908, vgl. Kennkarte unten), Paula Tuteur (1905), Elise Weil geb. Mayer (1861), Hedwig Weil geb. Mayer (1911), Markus Weil (1877), Otto Weil (1883), Tilly Wolf geb. Landau (1895).

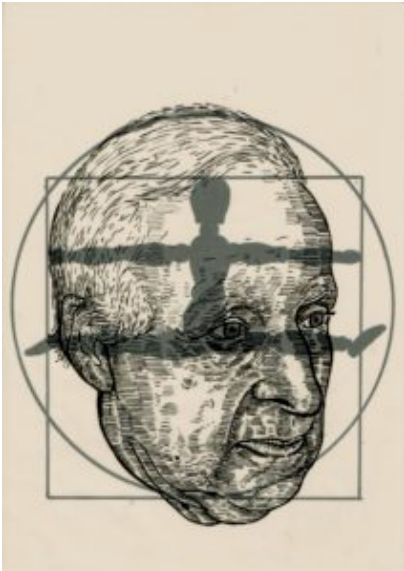
Aus *Altenglan* sind umgekommen: Adolf Borg (1890), Isidor Borg (1894), Erika Irmgard Frank (1904).

Aus *Ulmet* sind umgekommen: Karoline Heumann geb. Rotschild (1885), Elisabeth Kayem geb. Mayer (1907), Frieda Kayem geb. Mayer (1875), Erich Emanuel Maier (1934), Julius Maier (1905), Ludwig Maier (1906), Siegfried Maier (1907), Abraham Mayer (1880), Alfred Mayer (1937), Bernhard Mayer (1883), Hilde Mayer geb. Maier (1887), Juliane Mayer geb. Kahn (1871), Julius Mayer (1903), Kurt Mayer (1932), Leon Mayer (1876), Olga Mayer geb. Baum (1907), Salo Mayer (1940).

Link: http://www.alemannia-judaica.de/kusel_synagoge.htm

**Justus de Visser ~ Spagaat óf
balans - Een verkenning van de
nooit eindigende spanning tussen
nationalisme en Europese
integratie**

*Justus de Visser. Ills.
Joseph Sassoon Semah*

Na het succes van Justus de Vissers eerste boek *Europa - Dáárom* (2014) dat hij afsloot met een krachtig pleidooi voor het wij-gevoel (= samen in de EU), heeft hij nu een boek over het spanningsveld tussen het nationalisme en de Europese integratie geschreven. *Spagaat of Balans* is een heftig pleidooi om samen op te trekken en het debat met elkaar aan te gaan over de liberale democratie en een halt toe te roepen aan de nationalistische afbraak van de Europese orde. Populisme, Brexit, Catalonië, migratie en terrorisme, Turkije, Midden- en Oost-Europa, Rusland, Oekraïne, Georgië, het nationalisme is overal en ze komen in het boek uitgebreid aan bod, voorzien van vele voetnoten.

Spagaat of Balans is een strijdbaar en informatief naslagwerk voor een ieder die is geïnteresseerd in het hedendaagse Europa en zich wil verdedigen tegen nationalisme, xenofobie en illiberalisme. De Europese waarden als democratie, gelijkheid, vrijheid, mensenrechten en de rechtsstaat staan onder druk en moeten worden verdedigd. De Visser roept op te strijden tegen de politici die de sociale rechtsstaat, die de EU wil zijn, van binnenuit bedreigen.

Justus de Visser, die jarenlang diplomaat voor Nederland is geweest en werkzaam was op het Ministerie van Buitenlandse Zaken, ziet de bedreiging van het herlevend nationalisme niet primair als bedreiging van buiten, maar vooral als het 'Kwaad' in ons zelf. De Visser stelt zichzelf de vraag waar de liefde voor het eigen vaderland, dat wat we patriotisme noemen, de zoektocht naar geborgenheid, over gaat in haat tegen de ander, dat nationalisme is (dit onderscheid ontleent hij aan

de vroegere Duitse Bondspresident Von Weizsäcker). Nationalisme is voor De Visser vooral een op mythe gebaseerd identiteitsbesef, zoveel verschillen we niet van elkaar. Het nationalisme komt vooral voort uit angst en gebrek aan erkenning en respect en dat brengt agressief gedrag met zich mee. De kiezer wil de natiestaat terug en politici spelen handig in op deze angst- en onlustgevoelens. We trekken steeds meer muren op, fysiek en mentaal. De grenzen komen weer terug en dat levert spanning op met de Europese eenwordingsambitie.

21e eeuwse nationalisme leidt tot 21e eeuwse machtspolitieke confrontaties, ook buiten Europa. President Trump maakt handig gebruik van nationale gevoelens zonder dat de consequenties zijn te overzien. Wat er buiten de grenzen van Europa gebeurt heeft enorme invloed op Europeanen en daarom moeten wij hechter aaneen sluiten, Europa moet verder integreren, zeker nu Amerika afstand neemt van Europa.

‘We kunnen niet langer volstaan een wetgevingsmachine te zijn, we zullen ook samen geopolitiek moeten gaan bedrijven, veiligheids- en defensiebeleid daaronder begrepen. Er valt geen tijd te verliezen- jammer genoeg is dat besef nog niet levend genoeg’, aldus Justus de Visser. Het is tijd voor een nieuwe politieke daadkracht.

Op 9 mei 2019 was Justus de Visser een van de inleiders van *Vier de dag van Europa* tijdens alweer de 3de Schuttersmaaltijd in Pakhuis de Zwijger, waar hij zijn boek *Spagaat óf balans* onder de aandacht bracht en het publiek uitnodigde mee te denken over welke politieke daadkracht kan bijdragen aan een beter Europa. Zelf is hij betrokken bij VOLT, een pro-Europees initiatief met een pan-Europese visie.

Aan de tafels o.l.v. Bette Adriaanse, Steve Austen, Linda Bouws, Tabo Goudswaard, Sherman De Jesus, Chris Luth en Farid Tabarki werd intensief gesproken over het thema van de avond: De kunstenaar en het kunstbedrijf als citizenship educators en over de toekomst van Europa.

Tafelheer Chris Luth, stelt zich de vraag waar de collega’s blijven uit de culturele sector. ‘We kunnen er onze verbeeldingskracht en kritisch vermogen goed gebruiken en ons aansluiten bij een politieke partij.’

In 5 punten geeft Chris Luth aan waarom hij zich kandidaat stelt voor het Europese Parlement voor VOLT Nederland (www.volteuropa.org)

1) Trots op ons engagement

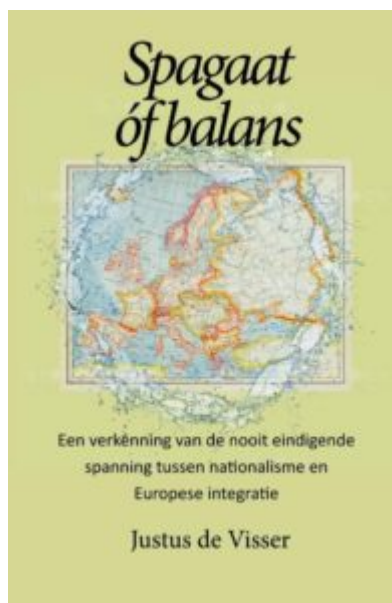
Als architect, curator, docent en deelnemer van vele evenementen in de kunst & cultuur, heb ik me altijd sterk verbonden gevoeld met het engagement van onze sector. Ik was trots op ons maatschappelijk bewustzijn en op de wil om deel te nemen aan de publieke discussie. Ik voelde me onderdeel van een kritische maatschappelijke voorhoede.

2) Eerste stap in de politiek

In februari werd ik - 5 minuten na het lezen van een artikel van Caroline de Gruyter in het NRC - eigenlijk tot mijn eigen verbazing lid van de pan-Europese politieke partij en beweging genaamd Volt. Grensoverschrijdende uitdagingen (zoals het klimaat, vluchtelingen en de wereldwijde economie) aangaan door in Europa slimmer samen te werken - it just made sense to me.

3) Omringd door 'professionals'

Wat me heel erg opvalt bij Volt en bij andere partijen, is dat er zo weinig kunstenaars, curators, producenten en docenten uit de culturele sector bij aangesloten zijn. Als een van de héél weinige architecten en misschien wel de enige curator in heel Europa, ben ik er omringd door economen, politicologen en juristen.

4) Waar blijft de kunst & cultuur?

Waar blijven onze prachtige vrienden met visie en verbeeldingskracht? Hoezeer we ons kritisch vermogen en open houding wel niet kunnen gebruiken tussen deze soms wat rechtlijnige pragmatici! Ze weten alles van wetten en organogrammen, maar kunnen amper brainstormen, en kijken vragend bij het woord esthetiek!

5) Sluit je aan!

Ben je kunstenaar of werk je in de culturele sector? Wil jij je kunstzinnige en culturele talenten ook inzetten voor een Europees Parlement waar jij je werkelijk door vertegenwoordigt voelt. Sluit je dan aan bij een politieke partij!

—

Justus de Visser - Spagaat óf balans. Een verkenning van de nooit eindigende spanning tussen nationalisme en Europese integratie. Mosae Libro, 2019. ISBN 9789086664795

Van stolperstein, schaamte en symboliek

Grafsteen van de familie Bermann op de Joodse begraafplaats in Kusel

‘Hoe denkt jouw generatie over ons, over de geschiedenis?’ vraagt mevrouw Ulrike Nagel, de burgemeester van Kusel, aan Lucy Barten, de achterachterkleindochter van Paula Bermann, tijdens de afscheidsmaaltijd maandagmiddag. Lucy, bijna 18, glimlacht en vertelt dat haar generatie niet meer denkt aan schuld of aan de ‘slechte’ Duitser. Maar dat de Holocaust uiteraard een niet uit te wissen onderdeel is van de familiegeschiedenis.

Mevrouw Nagel vindt het ontroerend dat Lucy en de familie naar Kusel zijn gekomen. ‘Ik ben van de generatie die zich schaamt. Schaamte voor wat onze ouders u hebben aangedaan.’

Schaamte en schuld huren soms alle twee een kamer in hetzelfde huis.

De bewerking van het dagboek *Deze ontspoorde wereld* kreeg Elma Drayer vorig

jaar zo in haar greep dat ze afreisde naar Konken en Kusel. In Konken bezocht ze het geboortehuis van Paula Bermann, in Kusel het huis waar de familie Bermann woonde vanaf Paula haar tiende.

In de lokale boekhandel kocht Elma Drayer een boekje over de geschiedenis van de kleine Joodse gemeenschap in Kusel. Linda Bouws nam namens de familie contact op met de auteur, Gerhard Berndt.

Met als gevolg dat een deel van de nabestaanden afgelopen weekeinde op uitnodiging van de stad Kusel, het echtpaar Gerhard en Regina Berndt en de *Arbeitskreis Frieden, Gerechtigkeit und Bewahrung der Schöpfung* naar Duitsland afreisde om de plaatsing van de Stolperstein ter nagedachtenis aan Paula Bermann bij te wonen.

Stadswandeling Kusel

Zondagmiddag wandelden we aan de hand van Gerhard Berndt langs andere Stolpersteinen in het stadje. Hij vertelde over de geschiedenis van de jodenvervolging in Kusel, ondertussen wijzend op verschillende gebouwen en huizen die een rol hebben gespeeld in de geschiedenis van de familie Bermann.

Meer dan 100 mensen waren 's avonds naar het stadhuis gekomen voor de lezing over het dagboek. Dominee Ulrich Reh hield een korte inleiding, waarna Tom Bouws namens de familie sprak. De historicus Roland Paul bleek de juiste stem te hebben om fragmenten uit het dagboek voor te lezen, Linda Bouws beantwoordde vragen uit de zaal.

Maandagochtend mochten we vroeg opstaan. Om acht uur ging het richting Konken, het geboortedorp van Paula Bermann. Het echtpaar Feyer dat in het geboortehuis woont, heette de familie meer dan hartelijk welkom. Op het erf stond een tafel met schnapps en een hapje klaar.

Daarna werd de Joodse begraafplaats bezocht. Daar liggen een aantal familieleden van Paula Bermann, waaronder haar ouders. In kleine kring werd het Kaddisj voor de rouwenden voorgelezen.

De grafsteen bleek vernield te zijn. Twintig jaar geleden hebben neo-nazi's 23 stenen op het oude kerkhof kapotgeslagen.

Terug in Kusel was de Gartenstrasse afgezet en kwamen belangstellenden en scholieren van het gymnasium samen om de plaatsing van de stolperstein voor Paula Bermann bij te wonen.

Na een kort welkomswoord van dominee Ulrich Reh, vertelde de burgemeester dat het haar diep raakte dat de familie naar Kusel was gekomen. Mevrouw Larissa Janzewitsch, de plaatsvervangend voorzitter van de Joodse gemeenschap in Rheinland Pfalz, vond het hoopvol dat er zo veel schooljeugd bij deze herdenking betrokken was. Dat geeft moed voor de toekomst.

Linda Bouws bedankte alle betrokkenen en vertelde dat de plaatsing van de struikelsteen de familie goed doet. Alsof Paula Bermann weer herenigd is met haar familie. En met de stad Kusel. Ook spreekt Linda Bouws de hoop uit dat hiermee de stem van haar grootmoeder blijvend met de stad verbonden is en blijft. Een stad die Paula Bermann, zo schrijft ze in haar dagboek, na de oorlog met haar kinderen een keer hoopte te bezoeken. Omdat ze er zulke dierbare herinneringen aan heeft.

Lucy Barten,
achterachterkleinkind
van Paula

Bermann, plaatst
de stolperstein

De stolperstein werd daarna geplaatst door Lucy Barten, het zeventienjarige achterachterkleinkind van Paula Bermann.

Leerlingen van de middelbare school speelden tussen de toespraken door ondermeer *Que sera sera* en *Hava Nagila*.

Ook lazen twee scholieren een gedicht voor waarin werd opgeroepen om waakzaam te blijven.

De stukgeslagen grafsteen van de familie laat zien dat die oproep niet overbodig is.

In die zin is dat graf een symbool. Een symbool voor een wereld die zomaar weer kan ontsporen.

—

Regina & Gerhard Berndt -
Initiatiefnemers voor deze dagen

Mevrouw Ulrike Nagel,

burgemeester van Kusel

Mevrouw Larissa Janzewitsch,
plaatsvervangend voorzitter van de
Joodse gemeenschap in Rheinland
Pfalz

Linda Bouws

Dominee Ulrich Reh

Tom Bouws

Roland Paul, historicus

Scholieren van het
Siebenpfeiffer Gymnasium
Kusel

Scholieren van het
Siebenpfeiffer Gymnasium
Kusel

Scholieren van het
Siebenpfeiffer
Gymnasium Kusel

Het huis in Konken waar de familie
woonde tot Paula Bermann 10 jaar
was

Gartenstrasse 8, Kusel. Het huis waar de familie naartoe verhuisde toen Paula Bermann 10 jaar was.